

HERNIEUWING LIDMAATSCHAP HEEMKUNDIGE KRING

In dit nummer zit een stortingsbulletin waarmee je je lidmaatschap kan vernieuwen.

Mogen wij op jullie steun rekenen ?

Het gewone lidmaatschapsbedrag bedraagt slechts 250 fr. Hiervoor ontvang je vier nummers met een schat aan gegevens over onze dorpen.

Gelukkig zijn er ook een aantal **STEUNENDE LEDEN** die wij langs deze weg oprecht danken. Zij betalen een minimumbijdrage van 300 fr.

Het bedrag kan gestort worden op rekening 439-5083061-63 van Heemkundige Kring Haaltert.

Enkele gegevens

12de jg Mededelingen HK Haaltert verscheen 4x in 1992.

Het ledenbestand 159 gewone leden
 44 steunende leden

40 gratis ruilnummers werden bezorgd aan Bibliotheken, Heemkundige Kringen en Archieven

Begin 1993 hopen wij een vernieuwde en herwerkte uitgave te kunnen uitgeven van "SPRAAKKUNST, SPELLING EN IDIOTICON van het GROOT-HAALTERTSE DIALECT". Gilbert Redant - meer daarover in het volgende nummer.

en... wij zoeken nog steeds nieuwe geïnteresseerden die willen toetreden tot de werkgroep die als voornaamste taak heeft : gegevens verzamelen voor het samenstellen van het tijdschrift.

**Aan onze leden en hun familie oprechte wensen voor een vredig en gezond
1993 !!!!!!!**

De St.-Jozefkapel dringend aan herstel toe.

De H. Jozefkapel, op het Bruulplein, werd gebouwd in 1902. In het Memoriaal van Pastoor De Pessemier lezen wij : "1902 - Op den Brul, aan den put is eene kapel opgericht ter cere van den Heiligen Jozef. Die kapel is daar gekomen (met giften van den eenen en den anderen) eensdeels om aan die wijk ook eene kapel te bezorgen ; ook, om tijdens de processie van O.L. Vrouw Hemelvaart, eenen rustaltaar aan het H. Sakrament te verschaffen".

Ter gelegenheid van een jubelfeest (waarschijnlijk 1932) dichtte de Werkman-Dichter Fonske Van de Maele (Erembodegem 1874 - 1938) onderstaand stukje.

DICHTJE TER EERE VAN S.-JOZEF, VEREERD IN DE KAPEL OP DEN BRUL

Te Haeltert, op de wijk de Brul,
In Vlaanderen dus gelegen.
Daar staat een kleine heiligdom
Voor deze wijk een zegen

En telken jare als wanneer
Sint-Jozef's feestdag nadert
In 't maandje Maart, dan wordt er daar
Gebeden en vergaderd.

De heele Brul is in de weer
Om 't heiligdom te sieren
En zoo Sint Jozef waardiglijk
Te eeren en te vieren

Kajotters en Kajotsters zijn
Voorwaar niet van de leste
Zoo wordt de kleine buurtkapel
Gesmukt dan op zijn beste.

En van het dorp en van alom
De vromen en de braven
Ze komen daar om hun geloof,
Te sterken en te staven

Maar nooit voorhenen als dit jaar
Kwam 't volk er henen stroomen
Om van Sint Jozef hulp in nood
En gunsten te bekomen.

O, mocht Sint-Jozef op hun beë
Die brave menschen sparen
Van leed en nood... en in hun hart
Hun diep geloof bewaren !

Alfons Van de Maele.

De Kapel werd steeds piekfijn verzorgd en opgesmukt door de bureu.
Doch nu zijn er dringende herstellingswerken nodig. Het dak lekt en een verfbeurt zou niet misstaan.

De buurtgemeenschap richtte reeds een aanvraag aan het College van Burgemeester en Schepenen. De kapel is nl. eigendom van de gemeente. Hopelijk wordt er spoedig werk van gemaakt.

Willy De Loose.

Een groot Vlaming overleed in Amerika : Dr. Omer De Sadeleer

Enkele jaren geleden hadden wij de eer en het groot genoegen kennis te maken en een gezellige avond door te brengen met Dr. Omer De Sadeleer, z.g. geneesheer-specialist in de staat Californië, Verenigde Staten, meer bepaald in SEAL BEACH.

Typerend was zijn "buitengewoon" gewone en gemakkelijke omgang met de mensen. Omer was een en al vriendelijkheid, vertellend honderduit over zijn streek en zijn arbeidssfeer. Bijzonder opvallend leek ons zijn zeer ruime fundamentele kennis van dingen en toestanden, niet in het minst de Belgische. Dit werd helaas zijn laatste bezoek aan zijn geboortegrond, aan Vlaanderen. Na een arbeidzaam, rijk gevuld leven overleed hij in Amerika op 12 november 1988.

Wie was nu deze wondere man ?

Zijn ouders waren rasechte Denderhoutemnaren : Jozef De Sadeleer (uit de Anderenbroek) was gehuwd met Pauline Baeyens van de Dries. Kort na de geboorte van hun enige zoon Omer vertrokken zij naar Amerika, om er aan landbouw te doen. Hun zoon bleef hier in goede handen achter bij tante Justine Baeyens. Teruggekeerd in 1922 kochten de ouders van Omer een hoeve aan de Doorn te Ninove. Wellicht was de lokroep "to the States" te geweldig . in 1926 werd het definitief Californië. Ook zoon Omer verliet België en werd Amerikaan. Hij was toen veertien.

Na harde, volgehouden inspanningen slaagden zij erin hun ondernemingen flink beloond te weten, zodanig dat het voor de uitermate begaafde en leergierige zoon geen probleem meebracht om langdurige studiën te bekostigen. Na schitterende lagere en middelbare studiën - naar verluidt was hij toen al zeven talen machtig - trok hij naar Los Angeles om er geneeskunde te studeren. Achtereenvolgens bezocht hij de Loyola Marymount universiteit en volgde colleges aan de Californië-Irving universiteit en bewam de "Masters Degree", het ekwivalent van ons doktersdiploma.

Gevestigd in Seal Beach, een belangrijke voorstad van Los Angeles aan de San Pedrobaai, richtte hij er een eigen kliniek in. Omer ontpopte er zich al heel snel tot de zeer kommervolle arts die met alles begaan was in het leven van zijn patiënten. In tal van activiteiten van menslievende of kulturele aard was hij echt actief : nooit deed men vruchteloos een beroep op hem. De "stille" weldoener werd vaak gezien op weg naar minderbedeelden, waar hij ganse pakken levensmiddelen bracht. Hij laadde soms de wagen vol (uit zijn door hem gesticht grootwarenhuis) en bezorgde alles aan zijn armen. Hoevelen heeft hij niet gratis behandeld ?

Tal van getuigenissen wisten hem actief als de man die zijn ambt uitoefende onberekend, dag en nacht, om de mensen te helpen. Velen zegden van hem dat hij het niet deed om geld, maar uit bezorgdheid voor de lijdende mensheid. Om reden van zijn grote sociale geaardheid werd hij aangezocht deel uit te maken van het selekte gezelschap "Melvin Jones Fellowship bij the Seal Beach Lions". Genoemd naar de stichter was hij daarmee een der met zorg uitgekozenen van de tienduizend leden die inspringen om financiële hulp te verstrekken bij natuurrampen.

De laatste jaren had het gezin af te rekenen met een zware tegenslag : Mevr. De Sadeleer kreeg een langdurige, ongeneeslijke kwaal : de "Alzheimer ziekte". Hierdoor behoeft zij vele zorgen. De dokter, die heel zijn leven zielsveel van haar gehouden had, drukte zijn grote bezorgdheid uit over haar en wenste vurig haar te zien sterven, voor zijn eigen dood. Zo is dan ook geschied. Zijn Amerikaanse vrouw Edith Roslyn ging ter ziele op 21 augustus 1988. Hij volgde haar in het graf slechts enkele maanden later.

In een plaatselijk blad "The Journal" lezen we in een grote huldeblijk aan de dokter o.m. dat de menigte die hem naar zijn laatste rustplaats vergezelde zo groot was dat een speciale politie-eenheid moest ingezet worden om de begrafenisstoet te begeleiden. Wellicht was deze volkstoeloop op de begrafenis de schoonste hulde aan de geliefde arts.

Als veelzijdig ontwikkeld en volksbewust man vergat hij zijn geboortegrond en vaderland niet. Hij werkte mede aan de enige Vlaamse krant in Amerika : "De Gazette van Detroit". Hij was tevens lid van het cosmopolitisch genootschap "Vlamingen in de wereld".

Regelmatig kwam hij zijn familie bezoeken in België of hij ontving die zelf royaal in zijn gastvrij huis. Toen wij hem onze voldoening uitten dat hij na meer dan zestig jaar verblijf in de U.S.A. nog steeds perfect en vlot Nederlands praatte, glimlachte hij hier geamuseerd bij. Met zijn Vlaamsgezindheid had hij ook een opmerkelijke vroomheid bewaard.

Drie kinderen en zeven kleinkinderen bewaren ontelbare heerlijke herinneringen aan hun fijn ouderpaar.

Edgard Huylebroek

Met bijzondere oprechte dank aan de heer Fr. De Man voor de hulp die hij welwillend verstrekke bij dit artikel.

Gezin Dr. O. De Sadeleer

Enkele wetenswaardigheden over HAALTERT

1 Plaatsbeschrijving

Volgens De Potter-Broeckaert, in hun "Geschiedenis der Oostvlaamse Gemeenten" (gepubliceerd rond de eeuwwisseling) was Haaltert, met zijn 914 ha oppervlakte, toen een der fraaiste, netst bebouwde plaatsen van het voormalige Land van Aalst, "bevochtigd" door twee beken : de Molenbeek in 't westen, van Heldergerem komend en naar Mere vloeiende, en de Eilandbeek in 't zuiden, komende van Kerksken en te Erembodegem in de Dender "uitwaterende". (Nota van ons: vreemd dat van de Klokaputbeek geen gewag wordt gemaakt).

De naam van de gemeente heeft in de loop der tijden nogal wat wijzigingen ondergaan : van Haletrut in 1046 (eerste vermelding in de archieven) werd het Haltera of Haletrae in 1194 en Haltre in 1330. Gedurende de 17e en 18e eeuw schreef men doorgaans Haaltert of Aaltert.

In de 15e eeuw kende Haaltert 5 grote landbouwbedrijven :
Het Goed ten Hauwe, met een uitgestrektheid van 18 ha
Het Goed ter Wilgen, circa 20 ha groot in Haaltert, Aaigem en Heldergerem
Het Goed ter Beken, met een brouwerij
Het Goed ter Heiden, met een oppervlakte van 33 ha
Het Hof van Culsbrouck

In de 18e eeuw werd de grond van deze gemeente tot de beste gerekend. Het bouwland was in 1769 verdeeld als volgt : de helft bezaaid met tarwe en rogge, een achtste met koolzaad, een veertigste (20 ha) met vlas ; op de rest teelde men klaver, aardappelen en fruit.

De teelt van vlas vermeerderde gedurende de tweede helft van de 18e eeuw nagenoeg met een derde, die van koolzaad met de helft.

In Haaltert waren destijds veel spinsters en wevers. Men telde er ongeveer 200 weefgetouwen, waarvan de helft maar werkten als er op het veld of in de schuur niet veel te verrichten viel.

Al het hier geteelde vlas - plus driemaal zoveel dat men elders kocht - werd hier gesponnen en geweven.

Volgens de eerste algemene landbouwstatistieken waren er in het jaar 1846 in deze gemeente 121 paarden en veulens, 680 hoorndieren, 32 kalveren, 338 varkens, 227 geiten en 190 dieren voor de slachting bestemd. Men telde er toen in 't geheel 519 landbouwbedrijven, waaronder één van 25 tot 30 ha, vier van 15 tot 20, dertien van 10

tot 15, drie van 9 tot 10, vijf van 8 tot 9, twee van 7 tot 8, drie van 6 tot 7, negen van 5 tot 6, zes van 4 tot 5, tweeëntwintig van 3 tot 4 en negenenvijftig van 2 tot 3.

In 1880 waren er 85 paarden en veulens, 667 koppen vee, 13 woldieren, 390 zwijnen en 448 geiten. Acht personen hielden zich bezig met de bijenteelt.

De bebouwde oppervlakte besloeg 841 ha en 67 a, waaronder 114 ha weide en nog slechts 2,36 ha bos.

Ten jare 1830 bestonden er in Haaltert twee steenbakkerijen, één suikerfabriek en vier windmolens. Thans (omstreeks 1900) treffen we er aan: twee brouwerijen (in de 16e eeuw drie), een maalderij door de stoom bewogen, twee olieslagerijen, een stokerij, een kamslagerij, een suikerijfabriek en verscheidene schietspoelmakerijen; twee windmolens onder welke één in steen, de Topmolen genaamd; de andere werd in 1759 opgericht in 's Gravenkerselaar.

Verder waren hier rond de eeuwwisseling dertien kantfabrikanten met niet minder dan 800 werksters. Tenslotte ook nog verscheidene lijnwaadweverijen met een honderdtal arbeiders.

Begin 1800 had Haaltert een bevolking van 2250 zielen, waaronder 212 ingeschreven behoeftigen. Rond 1900 was het bevolkingscijfer gestegen tot 3863, of een aangroei van ruim een derde.

2. Leenroerige Inrichting

In de eerste helft van de 13e eeuw maakte Haaltert een bijzondere heerlijkheid uit, waarvan een deel in 1227 van graaf Fernand in leen was gehouden door Michel van Boelare.

Een eeuw later was de gemeente in 't bezit van Jan van Rotselaar die de heerlijkheid in 1334 verkocht aan Hendrik van Vlaanderen, zoon van Gwijde van Dampierre.

Tot in 1336 behoorde ze toe aan Robrecht van Fiennes (of Fieules) die ze in dat jaar afstond aan de graaf van Vlaanderen. Later, in 1453, werd ze eigendom van Jan Cabilliau.

In 1558 werden Haaltert, Ninove en Herlinkhove door Philips II, koning van Spanje, als leenpand overgelaten aan de hertog van Brunswijk die ze later op zijn beurt afstond aan de graaf van Egmond.

Hoe de heerlijkheid nadien terugkwam aan de heren van Rotselaar is niet bekend; althans zij bleef aan dezen toebehoren tot het einde van de 18e eeuw. Zodoende maakte Haaltert deel uit van het Land van Rotselare.

Met Kerksken stond Haaltert onder één vierschaar, bestaande uit een meier en vijf schepenen. In geval van onmacht om vonnis te vellen ging men de hulp inroepen van de vierschaar van Aalst.

Een te Haaltert rond het jaar 1500 gepleegde misdaad mag hier worden vermeld. Een zekere Lieven Van Huddegem, door de meier in hechtenis genomen, werd door deze naar de gevangenis geleid. Verre van gewillig mee te gaan maakte hij opstand en, met de meier over de brug van een wal gaande, liet hij zich in 't water vallen, de andere in zijn val meesleurend. Van Huddegem hield zijn bewaker onder water, propte hem de mond vol met slijk en mishandelde hem verder zodanig dat de man enkele uren later bezweek. De Raad van Vlaanderen, geroepen om de zaak in beroep te vonnissen, liet de moordenaar de hand afkappen en het hoofd met een zwaard afhouwen. Bovendien verklaarden de rechters al de goederen van de veroordeelde verbeurd ten profijte van de vorst

Verder was hier nog een heerlijkheid ingesloten, geheten het "princelyck leenhof van de Schyvinck", dat verscheidene achterlenen bezat

Mogelijk waren hier nog andere leengoederen van belang, want het geslacht van Oisy had hier vroeger zijn verblijf, ter plaatse Herenthout geheten, waarvan men in 1839, bij het vereffenen van een weide, nog puinen blootlegde.

Het betreft hier de burcht van "Heer Engelbert" die in de, later afgebrande, kerk van Haaltert een praalgraf kreeg. Alleen een grote steen kwam uit de brand. Hij deed lange tijd op het kerkplein dienst als estrade, de "stichel", voor het afkondigen door de veldwachter van gemeenteverordeningen. Nu ligt hij bij de gevel van het gemeentehuis. Met enige inspanning leest men er nog de naam "Engelbert" in

Het "Flandria illustrata" van Sanderus gewaagt ook nog van een "Huis ten Brienem", een eenvoudig gebouw met twee trapgevels en omringd door een wal en een dreef. De plaats, gekend als de oude kosterij, noemde men oudtijds "de Burcht", waar de vierschaar zetelde. Het brede water dat het gebouw omspoelde werd gedempt, en in de plaats ervan een weide aangelegd die tot voor honderd jaar nog "de Wal" werd geheten. Vierschaar en griffie verhuisden later naar een huis rechtover de kerk, de woning van de in Haaltert niet onbekende juffrouw Schouppe

Tenslotte zou er volgens de overlevering nog een kasteel hebben gestaan in het Eiland, met motte en singel

Het middeleeuwse zegel van Haaltert vertoont in 't midden een abt met staf en mijter, tussen twee kleine schilden met de Vlaamse Leeuw. In de rand kon men lezen: Sigillum scabinorum de Haeltret. We treffen het zegel nog aan op stukken van de 16e eeuw. Later kwam de gemeente aan een ander wapen, waar drie rode leeuwen klimmen op een zilveren veld.

3. Een brok Geschiedenis in vogelvlucht

Ook voor Haaltert hebben we het gemis te betreuren van geschriften die ons nopens de geschiedkundige gebeurtenissen op behoorlijke wijze kunnen inlichten. Zo zijn ons geen bijzonderheden bekend uit de oorlogen tijdens de regering van de Bourgondische vorsten, oorlogen die ook in deze streken aanleiding gegeven hebben tot geweldenarijen allerlei en die namelijk tot gevolg hadden dat het in deze gemeente gevestigd kapittel van kanunniken op het einde van de 16e eeuw naar Aalst vertrok. In de eerste beeldenstorm, bepaaldelijk tijdens het bewind van de hertog van Alva, was hier een bende Spaanse

ruiters ingekwartierd en zagen de ingezetenen zich een contributie van 11.000 gulden opleggen

In de maand december van 1567 kwam een ruitersbende van ongeveer 200 man "ooc de jonghe dochters verleen met soete woorden, ende anderssins dreeghende de ouders, die het gherne beletten zouden. doot te steken", wat de uitwijking van een aanzienlijk aantal dorpelingen tot gevolg had

Na de kwellingen van de oorlog kwam de gesel van de pest. Van 1610 tot 1615 heerste er te Haaltert een besmettelijke ziekte die weinig huisgezinnen spaarde en hier voor lange tijd rouw en ellende bracht

De oorlogen van de 17e eeuw veroorzaakten niet minder zedelijk lijden onder de bevolking. De door Haaltert trekkende legerbenden, vooral die van de Franse koning, pleegden allerlei gruwelen die noodlottig waren voor het landvolk.

In het jaar 1671 was het te Haaltert zo onveilig dat de pastoor het nodig oordeelde de kostbaarheden en kunststukken van de kerk te Aalst in veiligheid te stellen.

In 1687 werd de pastorie in brand gestoken en eerst zeven jaar later herbouwd, gedeeltelijk met geleend geld

In 1697 had Haaltert, samen met Kerksken, twee compagnieën soldaten van de graaf Dona te huisvesten en te voeden gedurende 29 dagen. Verder kwamen datzelfde jaar legerbenden uit Wieze en Herdersem, een troep Deense soldaten en verscheidene Hollandse regimenten, wiens gezamenlijk onderhoud niet minder dan circa 6000 pond kostte

In 1798 kende de Boerenkrijg hier ook opstandelingen en maakte er ongetwijfeld ook slachtoffers. Uit officiële stukken blijkt dat Haaltert, Erembodegem en Moorsel brandpunten waren van de beweging

Gedurende de beloken tijd werden de priesters van Haaltert door de republikeinen vervolgd; ze waren genoodzaakt zich te verschuilen in twee woningen waar ze heimelijk hun godsdienstige plichten vervulden voor de ingezetenen.

4. De Kapittelkerk

In de 10e of 11e eeuw werd in Haaltert een klooster gesticht, waarvan de monniken reeds na enkele jaren door het boze, weinig beschaafde volk werden verjaagd.

De afstammeling van de stichters, een zekere Heer Engelbert, droeg de goederen van de opgehevene gemeenschap in het jaar 1046 op aan Geeraard, toen bisschop van Kamerijk, met de opdracht in de parochiekerk van Haaltert een kapittel te stichten van twaalf kanunniken, waaronder een proost.

Dit kapittel kreeg later verscheidene giften van gelang, onder andere van graaf Ferdinand van Portugal. Men vermoedt dat de prachtige kerk, die tot in 1869 zou blijven bestaan, met de steun van genoemde vorst was gebouwd.

Op 9 februari van dat jaar sloeg de bliksem in de prachtige torenspits. Het vuur breidde zich razendsnel uit, en heel het gebouw, met de drie grote klokken en de meesterlijke schilderstukken die het hoogkoor versierden, bleven in de brand. Alleen de kruisweg, de priester gewaden, de communiebank en een biechtstoel konden worden gered.

Onder de schilderijen van waarde die bij de ramp verloren gingen was een "Christus aan het Kruis" van Ant. Van Dyck. Verder verbrandden eikenhouten muurbeschotten, biechtstoelen enz.

Wat het gebouw betreft : de toren tot aan de lijst boven het uurwerk en de muren waren recht gebleven, evenals de vensters van het koor en van de zijbeuken. Men besloot evenwel alles af te breken omdat de zijbeuken, vermoedelijk later gebouwd, te breed waren in verhouding tot de middenbeuken. Het koor, het merkwaardigste deel van het oude gebouw, was best bewaard.

Na de brandramp kon men voor de goddelijke diensten terecht in de school, nadien in een houten gebouw. Tot 1 maart 1872, wanneer de nieuwe kerk door de pastoor-deken van Aalst kon worden ingewijd. Bouwmeesters waren Ferd. De Noyette en zijn broer Modest.

Kanttekening. Voor de brand was de begraafplaats van Haaltert rondom de kerk. In 1869 werd een nieuw kerkhof aangelegd bij de kapel van O.L. Vrouw van Bijstand en op 26 september 1871 ingewijd.

5 Oude gebruiken

- Sedert heuglijke tijden had hier, op de tweede zondag van de maand mei, een begankenis plaats. Vlasmis genaamd, die telkens een aanzienlijke menigte, niet alleen uit de naburige maar ook uit ver afgelegen dorpen, naar Haaltert lokte om er door de voorspraak van de H. Laurentius een goede vlasoogst te bekomen. Twee eeuwen terug werden schutters, trommelaars en vijfelaars gevraagd om de godsdienstige ommezingen op te luisteren. Op die plechtige feesten versierde men de kerk met "meyen ende groen".

- Op Goede Vrijdag werd een grote hoeveelheid brood aan de armen van de parochie uitgedeeld, vermoedelijk volgens testamentbepalingen.

- Op het hoogfeest van Pasen gaf men de gelovigen die ter H. Tafel naderden een teug wijn en een brok peperkoek.

- Rond 1800 was er te Haaltert, in de weiden rechts van de steenweg van Aalst op Geraardsbergen, een grote met water gevulde put, de "Sint Gorikspuit". Ieder jaar, op Haaltert-kermis, vergaderde het volk rond die put en men zocht onder de menigte een man die er in toestemde om voor geld of drank zich in de put te laten werpen, waar hij dan maar moest pogen uit te geraken. Dit gebruik werd kort voor of kort na 1830 afgeschaft op aandringen van de pastoor, en waarschijnlijk nadat er onduidelijke ongeregelde zaken hadden plaatsgegrepen.

Volgens de overlevering heeft op dezelfde plaats ooit een heilige man geleefd, een zekere Goorik, meer bepaald in een onderaardse gang waar de put vermoedelijk in verbinding mee stond. Beweerd werd dat op bedoelde plaats vroeger een kasteel had gestaan, en waar men gewag maakt van een kasteel haalt de volksverbeelding er graag onderaardse gangen bij.

- Op St. Thomasdag vierden de schoolkinderen feest : men sloot de meester op en liet hem niet eerder vrij dan nadat hij ene of andere "sneukeling" had beloofd

- In sommige dorpen van het land van Aalst, waar een eeuw geleden nog jongens van twintig jaar leerden schrijven, werd de leraar aan zijn stoel gebonden en zo naar de herberg gedragen waar men hem verplichtte te tracteren op koeken en bier. Te Haaltert vierde de jeugd dit feest op Zotte Maandag

5. Gilden en Genootschappen

Het is zeer waarschijnlijk dat Haaltert in vroeger tijd verscheidene kringen bezat die de ontwikkeling van de lichaamskracht en de kunst ten doel hadden. De schutters, onder andere die in de 12e en 13e eeuw in de godsdienstige stoeten opstapten, en de vijfelaars en andere speelmannen die bij dergelijke plechtigheden nooit ver te zoeken waren, zullen wel meer bijeenkomsten gehad hebben dan eens of tweemaal in het jaar, hetzij om samen enige genoeglijke uren door te brengen, hetzij om zich onder goede leiding verder te bekwamen

In het jaar 1839 werd hier een zanggenootschap gesticht dat nog hetzelfde jaar deelnam aan een wedstrijd in Dendermonde. Een ander, met de naam "Concordia" werd opgericht in 1843, en een harmonie "De Vrede", in juli 1845. Dit laatste gezelschap werd nadien omgevormd tot een fanfare met de naam "De Jonge Kunstminnaars".

Gilbert REDANT

Het leven van Joannes Benedictus De Maeyer, pastoor te Heldergem (1836-1874)

Heldergem 1893. De grafdelver, Remi D'Herde, krijgt opdracht om een nieuw graf te delven, naast de plaats waar in 1874 een voormalige priester, Joannes Benedictus De Maeyer ten grave werd gedragen. Hij doet echter een macabere ontdekking. Het lichaam van de priester is vrijwel intact gebleven. Velen geloven in een mirakel en er ontstaat al snel een volksdevotie. Ook dit vrij sensationele verhaal rond pastoor De Maeyer maakt deel uit van onze rijke volkstraditie die niet mag verloren gaan. Maar belangrijker nog is de vraag: Wie was deze man die door zovele medeparochianen werd bewonderd en door sommigen zelfs heimelijk vereerd? We trachten hier een antwoord op te geven in de hiernavolgende biografie.

Joannes Benedictus De Maeyer zag het levenslicht op 27 februari 1799 te Melsele in het Waasland als vijfde kind in het landbouwersgezin van Jan-Baptist De Maeyer, afkomstig uit Kieldrecht en Joanna Theresia De Graef dochter van Jozef en Catharina Weyn. Zij traden in het huwelijk op 9 juli 1761. Vijf kinderen kwamen ter wereld: Michael, Constantia, Anna Carolina, Maria Elisabeth en als benjamien Joannes Benedikt. Het leven van deze laatste zullen wij volgen.

Hij was klein en zwak van gestel, het troetelkind van zijn moeder en er werd lange tijd gevreesd voor een vroegtijdige dood. Zijn ouders waren door en door christelijk en zijn opvoeding werd dan ook in die richting gestimuleerd. Zijn lichaamsgesteldheid was er de oorzaak van dat Dick, zo werd hij genoemd, in de dorpsschool waar hij onderwijs volgde weinig vooruitgang boekte. Jaren later voelde hij in zijn binnenste de roeping om dienaar van de Heer te worden. Vanaf dat ogenblik zonderde hij zich af van het wereldse gebeuren. Iedere dag bezocht hij de kerk en tijdens zijn vrije uren hield hij zich bezig met zelfstudie. Hij hield zich nooit op met jongens van zijn leeftijd en als zijn broer Michael aandrong om tijdens het weekend mede te gaan naar de prijsschietsing weigerde hij met klem. In de herberg "Het Moleken" in de buurt van de ouderlijke woning, werd op zondag gekaart en gebold, maar ook dat interesseerde hem niet en aandringen om in gezelschap van zijn broer mede te gaan baatte niet.

Ondanks zijn tengere lichaamsbouw werkte Dick mee op het veld en mende hij de paarden als zijn broer door omstandigheden belet was. Tijdens de wintermaanden hanteerde hij de dorsvlegel, samen met Jan Geldorp die koewachter was bij pachter De Maeyer en die hem met spijt in het hart zag vertrekking naar het college. "Ik werkte toch zo graag met hem, want een jongeling zo braaf en goed vindt men nergens meer", vertelde Jan. Hij blonk niet uit in zijn studies want hij was geen primus, maar toch had hij op twintigjarige leeftijd een zekere graad van ontwikkeling bereikt. Zijn ouders waren zeer tevreden over het bereikte resultaat en gaven hem de toestemming om verder te studeren aan het college te Mol. Door zijn onverpoosd werken slaagde hij er in toegelaten te worden in het Kleine Seminarie van Sint-Niklaas, vandaar werd hij naar het

Groot-Seminarie van Gent gezonden waar hij lessen in theologie volgde. Met vrucht slaagde hij in zijn studies. Zijn vurigste wens was vervuld en op 5 augustus 1827 werd hij te Mechelen priester gewijd. Melsele feestte, vlaggen wapperden aan de huizen, iedereen was in feeststemming toen pastoor De Maeyer op 6 augustus 1827 zijn eerste H. Mis in de bomvolle kerk opdroeg. Het was een dag om nooit te vergeten. Vader en moeder waren vreugdevol gestemd en op de hoeve werd een feestmaal opgediend voor familie, vrienden, kerkelijke en burgerlijke overheid. Het werd een echt Vlaams middagmaal dat door de genodigden met smaak verorberd werd.

De jonge priester verbleef ongeveer één jaar in het seminarie, maar op 30 juni 1828 werd hij tot onderpastoor benoemd te Hontenisse in Zeeland. Deze uitgestrekte gemeente had in het verleden goede relaties met het Land van Waas, want de Heren van Eksaarde waren ook de Heren van Hortenisse. De zeden en de gebruiken waren in Zeeland en in het noorden van Vlaanderen ongeveer dezelfde. Wat de godsdienst betreft leefden er twee gemeenschappen. Een deel van de bevolking was Luthers-protestant en het andere gedeelte Rooms-Katholiek. Twee jaar zette hij zich met hart en ziel in voor de zieken en de armen die hij financieel en geestelijk bijstond. De protestanten hadden een diepe eerbied voor hem hoewel hun geloofsgebruiken niet overeenstemden met de Rooms-katholieke.

Na de Belgische Omwenteling in 1830 keerde hij naar België terug en nam zijn intrek bij zijn ouders te Melsele. Tijdens zijn verblijf in Zeeland was pastoor De Maeyer aangetast door de polderkoorts. Hij was aan het eind van zijn krachten en de dokter schreef hem volledige rust voor. De invloed van zijn geboortegrond en het verblijf in de rustige omgeving van de hoeve, hielpen bij het genezingsproces en langzaam keerden de krachten van de jonge geestelijke terug. Na een rustperiode van vier jaar was hij weer opgeknapt en vroeg hij aan zijn bisschop een nieuwe aanstelling. Zijn aanvraag werd positief beantwoord.

Tijdens deze periode was de pastoor van Heldergem overleden. Door de gezonde ligging van de streek en de kleine oppervlakte van de parochie dacht Mgr. Delbecque onmiddellijk aan pastoor De Maeyer en bood hem deze plaats aan. Hij aanvaardde het aanbod en de volgende dag kwam hij reeds ter plaatse om zijn nieuwe parochie te bezoeken.

Rond 1830 had Heldergem een duizendtal inwoners. Het grootste percentage van de bevolking was bedrijvig in de landbouwsector, maar door de teloorgang van de landbouw waren vele hoeven verdwenen en door gebrek aan werkgelegenheid heerste er meer armoede dan op andere plaatsen.

Het was op 22 januari 1836, de dag na zijn benoeming door de Bisschop van Gent, dat pastoor De Maeyer voor de eerste maal Heldergem bezocht. Hij zag onmiddellijk met welke grote miserie de bevolking te kampen had. De gemeente werd geteisterd door een verschrikkelijke ziekte, de inwoners werd weggemaaid. De pastoor besefte dat hij niet mocht aarzelen zich ten dienst te stellen van zijn nieuwe parochianen. Haastig bezocht hij enkele zieken, bracht hun troost en deelde de rest van zijn reisgeld aan de hongerlijdende bevolking uit. In de vroege morgen van de volgende dag vertrok hij met pachter De Smet, paard en kar, om zijn huisraad te halen. 14 uur waren zij onderweg, Heldergem-Melsele-Heldergem, 80 kilometer ver. Rond het middaguur kwam de verhuiswagen aangereden met daarop enkele schamele meubels. Een bed met strozak, een eenvoudige kast, een tafel en enkele stoelen, een houten kist met linnen en nog enkele voorwerpen.

dat was de volledige huisraad van pastoor De Maeyer. De zondag daarop werd hij aangesteld door de pastoor-deken van Aalst. Zijn leven van verzaken en zelfopoffering begon.

Het is een onmogelijke taak om al de goede werken die hij gedaan heeft op te sommen. De meest opvallende onder zijn herderschap zijn de bouw van een nieuwe kerk (1862) + pastorie (1863) en de oprichting van het klooster (1853). Meermaals werd Heldergem geteisterd door cholera en tyfus. De hongersnood tijdens de winter van 1848 heeft hij aan den lijve ondervonden. Dagelijks trok hij op bedeltocht. Met een korf aan de arm bezocht hij de boeren en de welgestelden van de parochie en vroeg om steun om zo zijn hongerlijdende parochianen van de hongerdood te redden.

Pastoor De Maeyer was altijd vroeg uit de veren en bij het ochtendgloren bevond hij zich reeds in de kerk, waar hij neerknielde voor het altaar om aan God al de werken van de dag op te dragen. Even later nam hij plaats in de biechtstoel waar hij vertoefde tot de laatste klokslag weerklonk, die hem eraan herinnerde dat de tijd aangebroken was om de H.-Mis op te dragen. Na de dienst, en met uitgestoken hand vroegen ze om een aalmoes. Alles wat hij in zijn zakken vond, schonk hij aan zijn noodlijdende parochianen. Na de H.-Mis verorberde hij een sober ontbijt. Hij vastte alle dagen maar tijdens de veertigdagentijd verdubbelde hij zijn verstervingen. Uitnodigingen om bij de welgestelden van de parochie aan de feesttafel te gaan zitten wees hij altijd met een glimlach en welgemeende hoffelijkheid van de hand. Dagelijks ging hij op ziekenbezoek en op een bepaalde dag stapte hij naar de wijk Holbeek gelegen aan de grens met Woubrechtgem. Daar woonde een werkman die ernstig ziek was. Hij was aangetast door tyfus. De pastoor vind hem liggend op de vloer met een handvol bladeren onder zijn rug, onverzorgd en vuil. In zulke omstandigheden moest die man onvermijdelijk bezwijken. Toen de goede herder dat zag, keerde hij onmiddellijk naar huis terug, kroop op de zolder en schoof enkele planken naar beneden. Met eigen handen vervaardigde hij een eenvoudig bed en liet het ten huize bezorgen. De zieke man werd in het zuivere en verkwikkende bed neergelegd en drie weken later had de pastoor het genoegen hem na de H.-Mis een stuiverstuk in de hand te kunnen stoppen.

Op een winterdag kwam een in lompen gehulde vrouw aan de pastoriendeur aanbellen. De pastoor opende en op de stoep stond een vrouw met een bleek en mager gelaat en een trieste doffe blik in haar ogen. Met een stem die trilde van emotie vertelde ze over haar ellende.

De laatste twee dagen had ze niets meer gegeten. De kinderen waren in bed blijven liggen om niet te bevriezen van de koude, want er blies een ijskoude noordenwind die door merg en been drong en in de Leuvense stoof was geen vonkje vuur meer te bespeuren, alle brandstof was opgebruikt. Met tranen in de ogen luisterde de pastoor naar de miserie van de moeder en met een krop in de keel schonk hij haar al het geld dat er nog in de pastorie voorhanden was, en dat was welgeteld dertig centiem en vijftien cent. "Daar vrouwken" zei de goede herder, "koop een knoebbe brood (stuk brood) en keer morgen terug, meer kan ik u momenteel niet geven".

In een armzalige krotwoning waren alle kinderen door tyfus besmet. Ook de vader voelde zich ongesteld en kroop via een ladder op zolder. Hij vleidde zich neer in een bed van lompen om wat uit te rusten, maar de ziekte sloeg ongenadig toe en de man kon zich niet meer verplaatsen. De pastoor kwam op bezoek en de vrouw vertelde hem wat haar man overkomen was en dat hij zo graag bij zijn kinderen wou vertoeven. Hulp van de burens moest er niet verwacht worden want de ziektehaarden werden geschuwd als de pest. Zonder aarzelen kroop de pastoor op de zolder. In het schemerdonker vond hij de

hulpeloze man en bundelde al zijn krachten samen om hem op zijn rug te krijgen. De pastoor moest echt tot het uiterste gaan om de zieke man via het laddertje in de woonkamer te krijgen en met een zucht van verlichting, hijgend van de inspanningen, legde hij hem neer naast zijn zieke kinderen. Met een dankbare blik in de ogen dankten beiden de goede herder en bij het afscheid kreeg het arme vrouwtje nog een geldstuk in de hand gestopt

Op een zaterdagavond stond voor de deur van de pastorie een arme dompelaar, ook in zijn gezin had de ziekte toegeslagen. Hij had gebrek aan dekens om zijn kinderen warm te houden die rilden van de koorts. De pastoor kon hem niet helpen want hij had reeds alles uitgedeeld aan de behoeftigen. Hij dacht diep na... zijn oude toga was versleten, hij had bij de kleermaker een nieuwe besteld en die had hem beloofd dat deze op zaterdagavond klaar zou zijn. Dat was de oplossing. Hij gaf zijn toga als dekmantel aan de sukkelaar. Maar helaas, de kleermaker hield zijn belofte niet, de nieuwe toga was niet klaar en op zondagmorgen moest zijn meid, Francisca D'Haegeler, de oude toga terughalen opdat de pastoor de Hoogmis zou kunnen opdragen.

De tyfus was bedwongen en iedereen herademde. In de avondschemering stapte een man met een pakje onder de arm, met snelle tred richting pastorie en belde aan. De meid liet de late bezoeker binnen en bracht hem tot bij de pastoor die hem met de glimlach ontving. "Hoe maakt u het?" Met een bedeesde stem en een beschaamde blik in de ogen overhandigde de man het pakje met de woorden: "In moeilijke omstandigheden hebt ge mijn gezin geholpen, ik kan u niets teruggeven want ik bezit niets, daarom heb ik voor u deze haas gevangen in een strop. Aanvaard hem als blijk van onze dankbaarheid, want we zullen nooit vergeten wat ge voor ons hebt gedaan". De pastoor nam de langoor en zei: "Beste vriend, deze haas is niet van u, maar eigendom van de heer die de jacht huurt en ik zal hem aan de wettige eigenaar terugbezorgen".

Beschaamd verliet de man de pastorie. De volgende dag ging de priester met een korf aan de arm bij de heer en vertelde hem het verhaal. Deze weigerde beslist de haas te aanvaarden en de pastoor was verplicht met de viervoeter naar huis terug te keren. Maar hij begaf zich rechtstreeks naar het huisje van de arme man, stopte hem de haas in de handen en zei: "Hij behoort u toe want hij is u geschonken door de jager, maar laat u nooit meer verleiden tot het stropen. De man beloofde het en hij heeft altijd zijn woord gehouden.

Als biechtvader was pastoor De Maeyer in al de omliggende gemeenten gekend. Menig verstokte zondaar kwam door zijn gevoelvolle woorden en heilzame vermaningen terug op het goede pad. Het gebeurde op een zondagmorgen, de laatste echo's van het klokkengeluid galmden over Heldergerm om de aanvang van de Hoogmis aan te kondigen. Een inwoner van een andere gemeente kwam de pastoor opzoeken in de sakristie en vroeg om hem te vergezellen bij een welgesteld man, die zijn einde voelde naderen en die sinds lange tijd de kerk niet meer bezocht. De familie van de stervende stelde het ten zeerste op prijs dat de pastoor een laatste inspanning wilde doen om hem met God te verzoenen. Zonder één ogenblik te aarzelen vertrok de pastoor, want een ziel redden ging voor alles. Een half uur bleef hij bij de stervende en toen hij de kamer verliet straalden zijn ogen van voldoening. De goddelijke genade had het hart van de zondaar getroffen. Hij had een oprechte biecht gesproken en het H.-Sacrament ontvangen. Nog diezelfde dag ontsliep hij in de Heer. Opperuimd en blij stapte de pastoor naar zijn eigen parochiekerk te Heldergerm. Op het plein voor de kerk stonden de mensen in groepjes bij elkaar, anderen zaten in de herberg rechtover de kerk te wachten op de terugkomst van de priester. Het kleppen van de klok was een sein dat hij aangekomen was. Iedereen trok

ter kerke en de Hoogmis kon beginnen. Na de dienst gingen de mensen tevreden naar huis en spraken over de zonderlinge handelwijze van hun pastoor, maar loofden hem om zijn onvermoeibare zieleijver

Pastoor De Maeyer had een geweldige hekel aan het feit dat men in het openbaar over zijn liefdadige werken sprak. Daarom stuurde hij menig keer zijn zus Constantia, die bij hem inwoonde, of zijn meid Francisca D'Haegeler op pad om ongezien bij de armste mensen het meest noodzakelijke aan huis te bezorgen.

Het onderwijs lag hem zeer nauw aan het hart. Regelmatig bezocht hij de dorpsschool en bracht hij zijn steentje bij om kinderen een christelijke opvoeding te geven. Maar de beroepsschool boeide hem het meest. De kantnijverheid kende een bloeiperiode. Hij ontbood in 1842 Evarista Van Puymbroeck, afkomstig uit Beveren-Waas, en bood haar een job aan als lerares in een kantschool. Evarista, die specialiste was in het maken van alle soorten kantwerk, aanvaardde het aanbod. In de oude pastorie werd de school geopend en uit alle huizen van de parochie boden zich meisjes aan om de lessen te volgen. De pastoor bevond zich regelmatig onder de leerlingen. Hij moedigde hen aan en de handigsten en de vlugsten onder hen kregen een beloning. Het kantwerk was voor vele gezinnen een kleine bijkomende bron van inkomsten en lenigde in vele gevallen de grootste nood. En de nood was groot. Want volgens pastoor De Maeyer werd er vanaf het jaar 1837 door verschillende ouders en kinderen openlijk gebedeld. De armoede was algemeen. Vandaar zijn grote bezorgdheid. Na vijf jaar van intens werk en inzet overleed Evarista Van Puymbroeck op 38-jarige leeftijd in de pastorie van Heldergem. Haar heengaan werd door vele mensen betreurd. Zij werd vervangen door Nathalie Hofkens, komende uit Nieuwerkerken (Waas), die de kantschool heeft geleid van 1847 tot 1853. Minimum een honderdtal meisjes werden door haar opgeleid in de kunst van het kantwerk. Het klooster werd opgericht in 1853 van de Orde O.L.Vrouw Onbevleete Onvangenis. Vanaf dat ogenblik namen de zusters de verantwoordelijkheid voor de verdere uitbouw van het onderwijs in de parochie.

Een bakker was er in Heldergem niet te vinden. De mensen waren dus genoodzaakt naar Aaigem te gaan. Wanneer de pastoor een brood nodig had, zouden de kinderen gevochten hebben om de boodschap te mogen doen. Hij was geliefd bij al zijn parochianen, groot en klein.

Het leven van pastoor De Maeyer was een leven van werken, zelfopoffering en ontbering. Stilaan begon dit alles zijn krachten te ondermijnen. Zijn gewrichten werden door reuma aangetast. Ze verstramde zijn ledematen in hoge mate en zodoende ook zijn bewegingsvrijheid. Om zijn werk te verlichten stuurde de bisschop hem een medepastoor.

Het was Stefanus-Modestus Glorieux, een andere merkwaardige figuur¹. Pijn en smart konden hem er niet van weerhouden zijn werk als priester voort te zetten, maar zijn hart verzwakte.

Moegestreden, volledig uitgeput en aan het einde van zijn krachten kon hij zijn bed niet meer verlaten. Op 2 september 1874 overleed pastoor De Maeyer en op 4 september werd hij na een plechtige lijkdienst op het kerkhof van Heldergem begraven. De droefheid was algemeen in de parochie want 38 jaar had de pastoor zich onverdroten ingezet voor de inwoners van Heldergem. En wat was het financieel resultaat van al die inspanningen? Niets, tweemaal niets. Zijn fortuin, zijn jaarwedden, zijn inkomsten, alles

¹ Mededelingen Heemkring Haaltert, jaargang 12 nr. 1 en 2. A. De Neve.

had hij weggeschonken aan de minstbedeelden, aan de arme sukkelaars van zijn parochie. Zijn naaste familieleden waren genoodzaakt de kosten van de lijkdienst te betalen. In de pastorie stonden enkele goedkope meubelen, helemaal versleten : hetzelfde eenvoudige meubilair dat pachter De Smet in 1836 in de pastorie had binnengebracht. In de lege kelder lagen twee flessen rode wijn, hem tijdens zijn ziekte door parochianen geschonken, onaangeroerd. Hij was en bleef sober tot aan zijn dood.

Er werd nog dagenlang nagepraat over de goede pastoor. Er werd verteld over zijn onuitputbare vrijgevendheid en zijn onnavolgbare deugden. Menig gebed werd voor hem gepreveld. Enkele jaren waren verlopen. Het werd stil rond pastoor De Maeyer.

De ouders van Thomas en Catharina D'Haeseleer waren overleden. Zij kregen een lijkdienst "eerste klas" en werden begraven op een voorbehouden plaats op het kerkhof. Als een blijvende herinnering lieten ze twee kruisen vervaardigen bij Jozef Penne te Nederhasselt. De kinderen D'Haeseleer herinnerden zich dat wijlen pastoor De Maeyer dichtbij de graven van hun ouders zijn laatste rustplaats had. Maar het graf was onzichtbaar geworden, de tijd had alle sporen uitgewist. Uit sympathie voor de overledene lieten zij een derde kruis maken. De drie kruisen werden op de graven geplaatst. Weer zijn er een twaalfal jaren verlopen en vader Thomas D'Haeseleer overlijdt. De grafmaker delft het graf naast de rustplaats van pastoor De Maeyer, maar hij komt terecht op de kist van de priester. Het kruis was misplaatst. Een slag van de spade breekt het deksel van de doods-kist. Met verbaasde ogen aanschouwt de onthutste Remi D'Herde het vrijwel intact gebleven lichaam van de pastoor. Een laagje stof, het restant van zijn kledij, bedekt het versteende lijk dat lijkt op een zwartgrijs beeld dat zijn natuurlijke vorm behouden heeft. Als een lopend vuurtje verspreidt het nieuws zich te Heldergerm en de omliggende gemeenten. "Een mirakel, een mirakel", roept men. Duizenden gelovigen uit alle hoeken van het land komen het lichaam van pastoor De Maeyer bekijken. Vooral op zondag was de parochie te klein om de bezoekers te ontvangen. In lange rijen wachtten de mensen hun beurt af om het lichaam te begroeten en het even aan te raken met een paternoster, een schapulier of een bidprentje. Nog anderen namen een weinig aarde en stopten het zorgvuldig weg als aandenken. Op zekere dag kwam er een bericht van het gerechtshof van Oudenaarde dat er een verslag moest opgemaakt worden over de gebeurtenissen en dat het graf moest gesloten worden. Dat bevel wekte heel wat ontroering en opschudding in het dorp. Er werd geantwoord dat de overheid voor de orde instond en dat het graf niet zou geopend worden. Gelovigen en ongelovigen staan lijnrecht tegenover elkaar. Wat is er gebeurd? Wat is de oorzaak? Mgr. Stillemans Bisschop van Gent stuurt twee professoren aan de Rijksuniversiteit van Gent naar Heldergerm en geeft hun de opdracht het lijk te onderzoeken. Het zijn de Heren Dr. E. Van Ermengen en A. Renard die de lijkschouwing uitvoeren. Het resultaat mag alleen door de bisschop openbaar worden gemaakt. Toch deden geruchten de ronde dat de bewaring van het lijk op een natuurlijke wijze kon worden uitgelegd dat er van een bovennatuurlijke oorzaak "zeg maar mirakel" geen sprake was. De grond op het kerkhof van Heldergerm is samengesteld uit klei en tijdens de wintermaanden is de bodem zeer nat. Normaliter zou het de ontbinding van het lijk moeten versnellen, maar bij pastoor De Maeyer is dat dus niet gebeurd. Andere lijken in de omgeving zijn met hun kist, soms vervaardigd uit hard hout, verdwenen en hebben de gewone ontbinding ondergaan.

Met enig recht mag men zich afvragen : Heeft God aan zijn nederige trouwe dienaar de gunst geschonken om zijn lichaam in die staat van bewaring te behouden ?

E. H. Paquay was in die periode pastoor te Heldergem. Voorzichtig als hij was, hield hij zich volledig op het achterplan en repte met geen woord over de gebeurtenissen. Hij verliet de parochie en werd pastoor te Stekene. De nieuwe herder, pastoor Van De Velde, volgde dezelfde gedragslijn.

De volkstoeloop verminderde van jaar tot jaar. Hij veranderde in een stille verborgen bedevaart.

Uit liefde en eerbied voor pastoor De Maeyer werd in 1895 in den hoek van het kerkhof een kapel gebouwd, met giften geschonken door de bedevaarders. Zij werd opgetrokken op enkele meters afstand van de met baksteen gemetste grafkelder die afgesloten was met een ijzeren plaat.

Op zondag 26 mei 1935 werd bij een toevallig bezoek van enkele personen aan het kerkhof, het graf van pastoor De Maeyer geopend. Het was erg bevuild en het was gedeeltelijk gevuld met water. De volgende dag heeft men er water uitgepompt, het graf schoongemaakt en daarna werd het opnieuw gesloten. Een nieuwe doodskist werd aangekocht, de bovenzijde was van glas, zodat men de inhoud kon zien zonder de kist te openen.

Momenteel wordt er over pastoor De Maeyer niet meer gesproken. Velen van de jongere generatie zullen zelfs zijn naam niet meer kennen. Alleen tijdens de pinksterdagen bij de Ommegang rond de kerk, ter ere van de H. Cornelius die te Heldergem vereerd wordt, zijn er nog enkele sporadische bedevaarders die de kapel bezoeken en er even verwijlen.

Ik hoop dat ik met deze biografie een steentje heb bijgedragen tot een grotere bekendheid van pastoor De Maeyer, de man met het gouden hart.

Roger De Troyer
(wordt vervolgd)

Bidprentje van pastoor De Maeyer

LIJKSCHOUWINGEN BEVOLEN DOOR "DEN PRINSELIJKEN LEENHOVE DEN SCHYVINCK TE HAELTERT"¹

Binnen Haaltert-Kerksken bestond er buiten de dorpsschepenbank, nog een andere, nl. deze van het Leenhof De Schijvinck, die evenals de Schepenbank van Haaltert-Kerksken afhing van de Heer van Rotselaar.

Dit Heerlijk Leen had bevoegdheid over percelen grond op het grondgebied van Haaltert, Kerksken, Denderhoutem, Heldergerem en Aaigem.

De Schepenbank bestond uit zeven Schepenen en kon recht spreken in de drie justitiegraden (hoge, middele en lage), zodat zelfs de doodstraf mocht uitgesproken worden. Alles op verzoek van de Hoogbaljuw van de stad Ninove.²

Bij moordaanslagen en betwistbare doodsoorzaken kon de Baljuw wetsdokters ter plaatse sturen

Hierna enkele akten in verband met lijkschouwingen

De Baljuw Adriaan van Eetfanghe, Nicolaes van Sinay en Pr. De Schrijver fs Joos, leenmannen, hebben na toelating van de Aartsbisschop van Mechelen, op 8 januari 1662 een "zekeren soldaet ofte persoon" die verongelukte of vermoord werd op 23 oktober 1681 op den "Driesch ter Waerden" laten opgraven te Denderhoutem.

Petrus van der Straeten, doctor in de Medicijnen en Mr. Steven Capelleman, "cheuresijn inde medecijnen" ontvingen de opdracht een lijkschouwing uit te voeren en hun rapport te "sullen verlenen onder hunne signature"

Oorkonde van 19 januari 1682

Op 13 december 1718 togen Frans Rombaut, Baljuw van het Land van Rotselaar en het Leenhof Den Schijvinck te Haaltert met Mr Cornelis Wainguart, licentiaat in de medecijnen "van de fameuse universiteyt van Leuven" geassisteert door Mr Adriaen du Prez, "cherurgien" te Kerksken naar Aaigem (eveneens gerechtsgebied van het land van Rotselaar) voor een lijkschouwing van Pieter van Keymeulen fs Joos.

De wetenschapsmensen hebben het lichaam onderzocht en noteerden : "eene open wonde in den slincken tempel van het hoofd penetrerende door beyde taeffelen van het cranium...".

Hun bevindingen werden op akte gezet en mede ondertekent door de leenmannen Adriaen van Cothem, Paulus De Swaef en Jooris De Glas. De Baljuw betaalde 6 gulden 10 st. als "trecht van de doctoer".

Op 26 april 1726 begaven drie leenmannen zich op bevel van de Baljuw van het Land van Rotselaar naar de Molenbeek op de grens van Heldergerem en Aaigem.

Aan de meersen van Jan Peleman en Adriaan van der Crusen lag een lijk in 't water in verontbonden staat zodat het volgens de heren "niet kennelijck en was".

De akte werd ten overstaan van de Baljuw Frans Rombaut ondertekent door Gillis Van Londersele, Paulus De Swaef en Pieter De Pelsmaecker, allen leenmannen.

¹ RAG - "Land van Rotselaar" Nr 60-Lijkschouwingen 1630-1784

² Cfr. J. De Brouwer : blz 80, Mededelingen Heemkring Haaltert nr. 3 - jg 2, 1982

Op 16 november 1727 werd het gerucht over een eventuele moordaanslag op Jan van der Naelden gesmoord

Op bevel van de Baljuw en in bijzijn van twee leenmannen, Pieter De Pelsmaeker en Cornelis Sienaert hebben Dokter De Wever en Joannes De Vuyst, "cherusijn" ten huize van Judocus van de Bruele in Haaltert "wettelijk aenschouw ghedaen over het doot lichaam"

De wetsdokter en zijn collega stelden een natuurlijke dood vast.

Op 9 mei 1737 verklaart voor het Leenhof den Schijvinck te Haaltert, de genaamde Jenno Lievens, huisvrouw van Adriaen Lievens wonende te Haaltert dat zij op vermelde datum in den Eekent rechtover de woning van de familie Coppens-Lauwereys "heeft uyt een gracht vol met water genomen een doot kint door het water gesuffoceert (verstikking)" Het bleek Andries Coppens te zijn, het zoontje van voormelde familie.

Akte werd getekend door de Baljuw Philip tKint en door de leenmannen Andries De Sadeleer en Frans van den Bruelle

Op 2 september 1729 onderzocht "jerisijn" Mr. Philips Frans van Brueghel "het doot lichaam van van Pieterken Stockman audt omtrent 6 jaeren" van Denderhoutem, door verdrinking omgekomen. De akte werd opgemaakt in aanwezigheid van de officier loco Baljuw van het land van Rotselaer Joannes Simoens en Judocus van den Bruelle en Pieter de Pelsmaeker, leenmannen

Willy De Loose.

WETENSWAARDIGHEDEN

- Uit het "Kultureel Jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen, 1991"
In de rubriek "Wat publiceerden Oostvlamingen in 1991" (pag. 35) is vermeld :
Omar ROBINON (ps. Omer De Dier)
Denderhoutem 9 7.1915
Opgeëistenstraat 38, 9470 Denderleeuw.
"Aards gemis - Poëzie"
Dilbeek, Dilbeekse Cahiers, 40 blz
- In de Tabel der Openbare Bibliotheken - Verrichtingen gedurende het jaar 1991 (pag. 49) staat
Uitleenactiviteit OB Denderhoutem : 24.329 boeken voor 371 leners
 OB Haaltert 62.972 boeken voor 1138 leners
 Vrije Par. Bibl. Helderger 3.005 boeken voor 108 leners
- In de rubriek "Provinciale toernooien voor instrumentale muziek"
Resultaat van de toernooien - In uitmuntendheid :
Kon. Muziekmaatschappij "Moed en Volharding" - Denderhoutem

MEDEDELING

Betreffende enkele goedgekende families uit onze streek zijn mooie, getekende stambomen te verkrijgen tegen 250 fr., portkosten inbegrepen. Sommige meten 2,20 m x 0,70m. Zij zijn verwerkt op mooi "ingewortelde" en "vertakte" eikebomen.
Zijn voorradig : de UYTENHOVE'S, COOREMAN'S, LEUS' de gezamenlijke stam met VAN DEN STEEN, VAN DAMME, DE PROOST, e a

Zich wenden tot Mevr. E. Leus-Willems

Stoktevijver 4, 9330 ZOMERGEM

Mevr. J. Van Vaerenbergh-De Ridder 28 11
Bredestraat 89, 9320 EREMBODEGEM

Dhr. E. Huylebroek

Borrekeent 40, 9450 DENDERHOUTEM

059 / 33.15.04